

ŽIVÁ

DÍLA

MINULOSTI

NESTORŮV

LETOPIS RUSKÝ

985 nebude mezi námi pokoje, až kamení počne plavati, a chmel počne tonouti.“ I vrátil se Vladimír zase do Kyjeva.

986 Léta 6494 přišli Bulhaři víry Muhametské, řkouce: „Ač jsi ty kníže moudrý a rozsáhlý, však neznáš zákona; ale věř v zákon náš, i pokloň se Muhametu.“ I řekl Vladimír: „Jaká jest víra vaše?“ Oni pak odpověděli: „Věříme v Boha, a Muhamet učí nás, řka: obřezati údy tajné, a svininy nejísti, vína nepíti, a po smrti s ženami hověti smilně chtivosti; dát Muhamet každému po sedmdesáti ženách krásných, výběře jednu krásnou a všech krasotu vzloží na tu jednu, a ta bude jemu ženou. A zde, prý, sluší všelikou nečistotu páchat; jest-li kdo na tomto světě chudý, tehdy i tam bude;“^{a)} i jiná mnohá lest, které nelze psáti pro hanebnost. A Vladimír poslouchal jich, neb sám miloval ženy i nečistotu mnoho, a protož poslouchal se zalíbením; ale to jemu bylo nemilé: obřezání údův, a o nejedení mas svinských, a o pití vůbec, i řekl: „Rusům jest pítí rozkoš, nemůžem bez toho býti.“

A potom přišli Němci,^{b)} řkouce: „Přišli jsme poslání byvě od papeže.“ I řekl jemu: „Vzkázal ti taktó papež: Země tvoje jest jako i země naše, ale víra vaše není jako víra naše; neb víra naše světlo jest, klaníme se Bohu, jenž stvořil nebe [65] i zemi, hvězdy, měsíce vše, co dýše, ale bozi vaši dřevo jsou.“ Vladimír pak řekl: „Jaké jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Postiti se dle možnosti, a když kdo pije neb jí, to vše k chvále boží, praví učitel náš Pavel.“^{c)} I řekl Vladimír Němcům: „Jděte nazpět, protože otcové naši toho jsou nepřijali.“

Uslyšavše to Židé Kozarští přišli, řkouce: „Slyšeli jsme, že přišli Bulharé i Křestané, učíce tě každý jich víře své; křestáné totiž věří v toho, jehož jsme my ukřižovali; a my věříme v jediného Boha Abrahamova, Izákova, Jakubova.“ I řekl Vladimír: „Co jest vaše přikázání?“ A oni odpověděli: „Obřezati se, svininy nejísti, ani zaječiny, sobotu světití.“

^{a)} pakli zde jest bohatý, tehdy bude i tam; *Hip.*

^{b)} z Říma *Hip.*

^{c)} I Kor. X, 31.

A on řekl: „Kde pak jest vaše země?“ A oni odpověděli: 986 „V Jerusalemě.“ On pak řekl: „Jest-li tam i nyní?“ A oni odpověděli: „Rozhněval se Bůh na otce naše, i rozptýlil nás po krajinách pro hříchy naše, a vzdána byla země naše křestánům.“ On pak řekl: „I kterak vy jiných učíte, sami odvrženi jsouce od Boha i rozptýleni? Kdyby Bůh miloval vás i zákon váš, nebyli byste rozptýleni po cizích zemích; zdali nám téhož chcete přát?“

Potom poslali Hřekové ku Vladimírovi mudrce, řkouce taktó: „Slyšeli jsme, že přišli jsou Bulharé, učíce tě, abys přijal víru jich; jich pak víra poskvrňuje nebe i země, kteréžto proklati jsou více všech jiných lidí, připodobivše se k Sodomé a Gomoré, na něž pustil Hospodin kamení horoucí a potopil je, i propadli se; jakož i těch očekává den záhuby jich, když přijde Bůh soudit země i zahubí všecky, kdo činí bezpraví a páchají nečistotu; neb tito vyplachují žaludky své, v ústa vlévají a po bradě jim teče, vzpomínajíce Muhameta; též i jich ženy páchají touž nečistotu i jiné horší, od smšnění mužských i ženských okoušejí.“ Slyše to Vladimír, plinul na zemi, řka: „Šeredná to věc!“ Mudřec pak řekl: „Slyšeli jsme i o tom, kterak přišli z Říma poučit vás víře své, a víra jich málem s námi se různí; neb užívají při službách božích chleba přesného, totiž oplatkův, jichžto Bůh neustanovil, ale poručil chlebem sloužiti, i ustanovil apoštolům, vzav chléb a řekl: Totot jest krev mé, lámáno za vás. Takéž i číši vzav, řekl: Totot jest krev má nového zákona.“^{a)} Tito pak toho nečiní, nezachovali jsou víry.“ I řekl Vladimír: „Přišli ke mně Židé, pravíce, že: V koho Němci a Hřeci věří, toho jsme my ukřižovali.“ A mudřec odpověděl: „Pravda jest, že v toho věříme; neb to jich proroci prorokovali, že se Bůh narodí, a jiní, že bude ukřižován i pohřben, a v třetí den že vstane z mrtvých i vstoupí na nebesa; oni pak ty proroky zabíjeli, a jiné vyháněli. Když pak se naplnilo jich proroctví, sstoupil na zemi, a dal se ukřižovati, a vstav z mrtvých na nebesa vstoupil. A potom očekával jich pokání po čtyřicet a šest let, ale nepokáli se; i poslal na ně římany,

^{a)} *Mat. XXVI, 26—28; I Kor. XI, 24—25.*

986 i navrátili se do Jerusáléma, a byli neustále v chrámě. Když uplynulo padesát dní, sstoupil Duch svatý na apoštoly. Přijavše dar svatého Ducha rozešli se na vše strany, učíce a křtíce vodou.“

I řekl Vladimír: „Proč narodil se z ženy, a na dřevě dal se ukřižovati a vodou pokřtiti?“ — Mudřec pak řekl jemu: „Proto, že s prvopočátku rod lidský zhrěšil ženou, (neb) ďábel přelstil Evou Adama, a tento pozbyl ráje; takéž i Bůh pomstil na ďáblu: ženou nejprvé přemožen byl ďábel, neb ženou s počátku pozbyl Adam ráje; ze ženy pak vtělil se Bůh, kázal do ráje vjíti věrným. A že na dřevě byl ukřižován, to proto, že se stromu okusiv, pozbyl ráje; Bůh pak na dřevě muku trpěl, aby dřevem ďábel byl přemožen, a od dřeva život přijali spravedliví. A vodou stalo se obnovení, poněvadž za Noe, když rozmnožili se hříchové mezi lidmi, dopustil Bůh potopu na zemi, a potopil lidi vodou; protož řekl Bůh: Poněvadž pohubil jsem vodou lidi pro jich hříchy, nyní opět vodou očistím hříchy lidem, obnovením vodou; neb Židovský rod v moři očistil se od egyptského zlého zvyku, poněvadž s počátku byla nejprvé voda, neb řečeno jest: „Duch boží vznášel se povrch vody;“ protož i nyní krtí se vodou i duchem. Předoznámení bylo nejprvé vodou, jakož Gedeon předoznánil dle toho. Když přišel k němu anděl, vele jemu táhnouti na Madianské, on zkoušeje řekl k Bohu, položiv rouno na humně: Bude-li po vši zemi rosa a na rouně sucho. I stalo se tak. To pak předoznamovalo, že cizozemci byli prvé suchota a Židé rosa, a potom na cizích zemích byla rosa, jenž jest svatý křest, a na Židech suchota. I proroci předpovídali, že vodou bude obnovení. Když pak apoštolé učili po všem obývaném světě věřiti v Boha, jichž učení my Hřeci jsme přijali, veškerá země obývaná věří jich učení. Ustanovil pak jest Bůh jeden den, v kterýž bude souditi, přijda s nebes, živé i mrtvé, i odplatí každému podlé skutků jeho: spravedlivým dá království nebeské a krasotu nevyšlovnou, radost bez konce a nesmrtelnost věčnou; hříšníkům pak muku plamennou i červa neustálého, a muce jich nebude konce. A takto budou mučeni, kdo nevěří v Boha

našeho Ježíše Krista: mučen bude v ohni, kdo se nepokřtí.“ 986

A toto pověděv, ukázal Vladimírovi oponu, na které byl vymalován soud poslední Hospodinův; i ukázal jemu po pravici spravedlivé, ani v radosti vcházejí do ráje, a po levici hříšníky, ani jdou v muku. A Vladimír vzdechnuv, řekl: „Blaze těm po pravici, ale hoře těm po levici!“ A on řekl: „Chceš-li po pravici se spravedlivými státi, tehdy dej se pokřtiti.“ Vladimír pak uložil to na srdci svém, řka: „Pokřtím ještě málo!“ chtěje vyzpytovat všecky víry. Jemu pak Vladimír udělil dary mnohé i propustil jej se ctí velikou.

XLI. Léta 6495 svolal Vladimír bojary své i starší městské, a řekl jim: „Aj, přišli ke mně Bulharé, řkouce: Přijmi zákon náš! A potom přišli Němci, i ti chválili zákon svůj. Po těch přišli Židé. A aj, naposledy přišli Hřeci, tupili všecky zákony, a svůj vychvalovali, i mnoho mluvili, vypravujíce, (co se přihodilo) od počátku světa, o bytí všehomíra; a vypravování jich důvtipné jest, a divno je slyšeti, a mílo každému jich poslouchati. I vypravují také, že jest druhý svět: a kdo, prý, vstoupí v naši víru, tehdy po smrti opět vstane, a neumře na věky; pakli v jiný zákon vstoupí, tehdy na onom světě v ohni hořeti bude. Co soudíte o tom? co tomu říkáte?“ I odpověděli bojaré a starší: „Víš, kníže, že svého nikdo nehaní, ale chválí. Chceš-li dokonale vyzpytovat, tehdy máš u sebe muže: pošli je a vyzpytuj každého jich službu, a jak kdo slouží Bohu.“ I líbila se řeč tato knížeti i všem lidem; vybrali muže moudré a opatrné, počtem deset, a řekli jim: „Jděte nejprvé do Bulhar, a vyzpytujte víru jich i službu.“ A oni šli, a přisedše tam, viděli hanebné skutky jich i klanění v modlitebnici; i vrátili se do země své. I řekl jim Vladimír: „Jděte opět do Němce, shledněte takéž, a odtud jděte do Hřek.“ Oni pak přišli do Němce, a shledavše kostelní službu jich, odebrali se do Carohradu, i přišli k císaři. Císař zkoumal, pro kterou příčinu přišli, a oni mu vypravili všecko, co bylo. Uslyšav to císař, byl rád, a čest velikou učinil jim v tento den. Nazejtří poslal k patriarchovi, řka takto: „Přišli Rusové zpytovat víry naši; připrav chrám i kněžstvo, a sám přistroj se v kněžské řízy, ať vidí slávu [84]

Boha našeho.“ Uslyšav to patriarch, dal svolati kněžstvo, a jakož jest obyčej, učinili svátek, a kadidla zapálili, a zpěvy i sbory sestavili. I šel^{a)} s nimi do chrámu, a postavili je na prostranném místě, ukazující krasotu chrámovou, zpěvy i služby biskupské, přísluhování diakonův, a vykládající jim, kterak slouží Bohu svému. A oni u vytržení jsouce, divili se, i pochválili službu jich. I povolali je císařové Basilij a Konstantin k sobě, a řekli jim: „Jděte do země své;“ i propustili je s dary velikými a s počestností. Oni pak přišli do země své, a kníže svolal své bojary a starší. I řekl Vladimír: „Aj, přišli poslaní naši muži, slyšme od nich, co bylo.“ I řekl: „Vypravujte před družinou.“^{b)} A oni řekli: „Šli jsme nejprvé do Bulhar a dávali jsme se, jak se poklání v chrámě, totiž v modlitebni: stojíce bez pasu, pokloní se a sedne, i hledí sem a tam jako bésný, a není radosti mezi nimi, ale zármutek a smrad veliký; není dobrý jich zákon. I přišli jsme do Němce, a viděli jsme, kterak ve chrámech mnohé služby konali,^{c)} ale krasoty neviděli jsme nižádné. I přišli jsme pak do Hřek, a vedli nás, kde slouží Bohu svému, a nevěděli jsme, na nebi-li jsme byli, nebo-li na zemi; neb není na zemi takového podívání, ani krásy takové, i neumíme toho ani pověditi; toliko to víme, že tam Bůh s lidmi přebývá, a jich služba boží jest lepší než ve všech jiných zemích. My tedy nemůžeme zapomenouti krásy té; neb každý člověk, když okusí prvé sladkosti, potom hořkosti nepřijímá: tak ani my nechceme zde býti.“ I odpověděli bojaré, řkouce: „Kdyby špatný byl zákon hřecký, nebyla by ho přijala bába tvá, Olga, kteráž byla moudřejší nade vše lidi.“ A Vladimír odpovídaje řekl: „Kde tedy přijmeme křest?“ A oni pravili: „Kde ti libo.“ A když minul rok,

988 XLII léta 6496 táhl Vladimír s vojskem na Korsun, město hřecké, a zavřeli se Korsuňané v městě. I stál Vladimír ob tu stranu města v přístavu, jedno střelště vzdáli od města; i bránili se z města silně. Vladimír pak oblehl

^{a)} císař Hip. a Sof. *vr.*

^{b)} kde jste byli a co jste viděli Hip.

^{c)} kterak ve chrámech konali službu Hip.

město, a lidé v městě ocháblí. I řekl Vladimír k měšťanům: „Nevzdáte-li se, i po tři léta chci tu státi.“ A oni nedbali toho. Vladimír pak zřídil vojsko své, a dal sypati k městu násyp. Zatím, co tito sypali, Korsuňané podkopavše zeď městskou, sypanou zemi kradli a nosili k sobě do města, sypající ji pro střed města; vojínové pak přispávali více, a Vladimír stál. A aj, muž jeden Korsuňský, jmenem Anastas, střelil, napsav takto na střele: „Studnice, kteráž jest za tebou od východu, z té voda teče po troubě: kopej a přejmi.“ I uslyšav to Vladimír, pohledl na nebe a řekl: „Vypní-li se toto, dám se pokřtiti.“ A tu hned kázal kopati naproti trubám, a přejali vodu; lidé osláblí žízni pro nedostatek vody a vzdali se. A Vladimír vešel do města i družina jeho. I poslal Vladimír k císařům, Basilijovi a Konstantinovi, řka takto: „Aj, vzal jsem slavné město vaše, a slyším toto, že máte sestru, která jest ještě pannou; jestliže ji za mě nevdáte, učiním městu vašemu, tak jakož jsem to muto učinil.“ I uslyšavše to císařové, byli zarmouceni, a oznámili mu, řkouce takto: „Nesluší křesťanům pohany za muže bráti a za ně vdávati; pokřtíš-li se, tehdy i toho dosáhneš, i království nebeské obdržíš, a budeš s námi jedné [86] víry; pakli toho nechceš učiniti, nemůžem vdáti sestry své za tě.“ Uslyšav to Vladimír, řekl poslaným od císařův: „Povězte císařům takto: že já se pokřtiti dám; že jsem vyzpytoval již prvé těchto dnů zákon váš, a líbí mi se víra vaše i služby boží, jakož mi o nich oznámili poslaní námi mužové.“ I uslyšavše to císařové, byli rádi a přemlouvali sestru svou, jmenem Annu, i poslali ku Vladimírovi, řkouce: „Dej se pokřtiti, a tehda pošleme sestru svou k tobě.“ Vladimír pak řekl: „Nechť přijdou se sestrou vaší a pokřtí mne.“ I poslechli císařové a poslali sestru svou, a s ní některé vysoké důstojníky a duchovní. A ona nechtěla jíti: „Jako do zajetí,“ prý, „jdu, lépe bylo by mi zde umřít!“ I řekli jí bratři: „Což, obrátí-li nějak Bůh tebou zemi Ruskou na pokání, a zemi Hřekovou zbavíš od líté války; vidíš-li, jak mnoho zlého způsobili Rusové Hřekům? a i nyní, nepůjdeš-li, též učiní nám.“ A sotva ji přinutili. Ona pak sedajíc do korábu,